

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4.50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea „Unirei”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

In fața războiului?

Evenimentele din Balcani, par a fi luat în vremea din urmă o desvoltare de tot amenințătoare.

Focul, ce ardea până acum ascuns sub spuză, iese deodată la iveală, amenințând să se preschimbe într'un incendiu cutropitor.

Enunțatiunile liniștitoare ce le-a făcut ministrul de externe cu prilejul delegațiunilor s'au dovedit de prea optimiste și primejdia războiului este mai iminentă ca ori când, agitând întreagă lumea balcanică, dela Marea Neagră și până la Adriatică, dela Belgradul sârbesc, până la Athena.

Conflictul și-a luat începutul la granița bulgară, unde Turcia își concentrase un număr foarte mare de armată; Bulgaria a răspuns și ea concentrându-și armata la graniță, dând ordin de mobilizare. Ca la un semn dat s'a ordonat mobilizarea în patru state balcanice: Bulgaria, Sârbia, Muntenegru și Grecia.

Aerul miroasă a praf de pușcă, trebuie un chibrit doar, ca să se încingă o luptă grozavă, pustiind cu foc și cu fier peninsula balcanică și schimbând după toată probabilitatea, harta Europei.

Turcia este țanta comună a acestor turburări atât de serioase; popoarele din Balcani cer autonomie națională și nu vor să mai poarte jugul stăpânirii turcești. Pentru biata Turcie s'a adeverit cu prisosință de data aceasta, că arare-ori vine nenorocirea singură. E atacată acum din 4 direcții deodată, abstrăgând dela războiul ce decurge cu atâta furie în Tripolitania și dela sfâșierile interne, cari amenință cu distrămăre totală acest imperiu atât de puternic și de temut odinioară.

Cu toate aceste Turcia ține front cu această ploaie de lovituri, ce se descarcă asupra ei din toate părțile. Se încrede morțiș în vitejia soldaților săi și nici prin gând nu-i trece, să facă o concesie cât de mică, în favorul celor patru state, cari stau acum înarmate până în

dinți, gata să treacă în ori-ce moment hotarul Turciei. E hotărâtă, să ia mânușa, ce i-se asvârle și să se măsoare de-odată cu patru-cinci dușmani.

Desigur că putererea armată a Greciei, Sârbiei și Muntenegrului nu e prea de tot formidabilă, dar în schimb Bulgaria este o putere destul de remarcabilă, ca să poată pune pe gânduri chiar și oastea fanatică a turcilor.

Dar mobilizările acestea nu ne-ar importa așa de mult, dacă în aceeaș vreme nu și-ar fi concentrat și Rusia un mare număr de armată la granița Poloniei.

Știrea aceasta a produs senzație enormă în lumea politică și nexul causal dintre mobilizările din Balcani și cele din Rusia ese la iveală în toată gravitatea lui.

Cele trei state slave din Balcani au aflat așadar de potrivit momentul, ca să scuture cu totul orice influință turcească, fortificându-se pe baza autonomiei naționale și punând mâna și pe vr'o parte din Turcia,

FOIȚA.

Euharistia în istoria unirei Bisericii.

Vă salut, iubiți creștini, cu salutarea Bisericii grecești: Hristos în mijlocul nostru!

Dumnezeu nu a voit ca omenimea să dispună după plac de adevărurile și harurile vestite și câștigate de Hristos, ci ca neconținut să aibă un învățător și povăzitor, care să îngrijească de administrarea lor corectă; de aceea Hristos a făgăduit și a trimis alor săi pe sf. Spirit, care „învață tot adevărul” în Biserica întemeiată de Hristos. Din pământul roditor al Bisericii, la puterea razelor de căldură ale sf. Spirit, a încolțit și a răsărit toată sămânța sămănată de Isus, după sfatul lui Dumnezeu, de care au nevoie neamurile și timpurile viitoare.

Potrivit cu adevărul acestui fapt, sf. Augustin aplică această propoziție la cultul divin: „Ca un îmbrăcământ vei învăli pe ei, și se vor schimba, iar tu același ești, și anii tăi nu vor lipsi”. Nu esența cultului divin se poate schimba, ci haina lui. In liturghia creștină ceea ce rămâne pururea neschimbat este euharistia, ca jertfă și sacrament, care trebuie să se aducă și să se primească, din partea credincioșilor în

toate timpurile. Haina, în care se face acest lucru, se schimbă însă după timpuri și amăsurat lipselor oamenilor. Căci cultul creștin e supus legii evoluției. Aceasta urmează atât din firea lui ca grăunte de muștar, sau din faptul, că Hristos nu a lăsat Bisericii un cult desvoltat, cât și din firea Bisericii, prin care sf. Spirit fiecărui veac îi mijlocește har și adevăr în chipul, carele i-se potrivește.

Această idee abia se va fi realizat mai frumos undeva, în toată creștinătatea, ca tocmai între hotarele Bisericii grecești a celor dintâi opt veacuri. Această Biserică în cursul primelor veacuri a produs o mare bogăție de liturghii. Două dintre acele, cari în veacul al IV-lea și al V-lea s'au format din una mai veche, pe încetul au cucerit tot teritoriul limbei grecești și românești, și aproape tot cel al limbei slave, biruind toate surorile ei mai bătrâne. Aceste două liturghii biruitoare sunt aceea a sf. Vasile cel Mare și a sf. Ioan Gură de aur. Privindu-le mai de aproape, ele ni-se înfățișează ca două ediții ale aceleiași liturghii, cari din vreme în vreme au fost întregite și acomodate evoluției dogmei catolice, până și în ce privește învățătura despre cultul icoanelor.

Trebuie să știm, că ritul grecesc nealterat nu admite liturghiile săvârșite în taină. Și prin dialogul dintre celebrante și popor, care în amândouă formele se țese atât de minunat dela început până în sfârșit, această liturghie este o mărturisire de credință atât de sublimă, încât cu drept cuvânt s'ar putea numi o apoteoză a Euharistiei.

a cărei distrugere se vede că e hotărâtă deja. Și toate aceste planuri războinice au la spate sprijinul Rusiei, care va eși și ea din rezerva de până acum și va pași pe tață, amestecându-se în afacerea războiului.

Și aici rezidă primejdia grozavă a acestor presemne de războiu. Dacă lucrurile s'ar desvolta numai în Balcani, toată afacerea ne-ar privi numai de departe; îndatăce se amestecă însă și Rusia, lucrurile se complică nespuse de mult și pot lua proporțiile unui conflict european.

De sigur, că Rusia nu se va lupta numai pentru plăcerea de a vărsa sânge, ci pentru scopuri bine precizate, pe cari le urmărește de atâta vreme. Și aici se ciocnesc interesele puterilor europene, căci chestia Constantinopolului iarăși devine actuală. A cui să fie aceasta capitală, care e cea mai importantă cheie a Europei?

Războiul, care nu credem, că să va mai putea suprima se va termina de sigur cu înfrângerea Turciei, chiar când aceasta ar ieși biruitoare. Albania și Macedonia vor fi declarate de autonome și cu aceasta Turcia și-a pierdut aproape tot ce mai avea în Europa.

Iși au și împărățiile soartea lor și după zilele strălucite ale apogeei, urmează meritabilul declin. Azi

zilele Turciei europene sunt numărate și fanaticii închinători ai lui Alah nu mai au ce căuta în concertul popoarelor creștine ale Europei.

Nimeni nu va putea să mai oprească dezvoltarea firească a lucrurilor din Peninsula-balcenică, unde turcul a pierdut încetul cu încetul tot mai mult terenul de sub picioare.

Sub acest raport războiul ce va erumpe acum nu se va mai putea evita mult și nici nu suprindă lumea.

Singurul lucru care ne îngrijorează sunt *complicările*, la cari le va da eventual naștere implicând în vâltoarea luptei și alte state: România și chiar Austro-Ungaria.

Nimeni nu poate prevedea urmările acestui războiu, ales când el va lua proporții mai mari!

Politica externă a României.

Aprețierile ziarului „Seara”. Frământările din peninsula balcanică și tendințele războinice ce se manifestă mai cu seamă în ultimul timp în Bulgaria, Serbia, Grecia și Muntenegru, fac ca atențiunea generală să fie îndreptată asupra acestor țări, a căror politică, deși pe față agresivă contra Turciei, n'a intrat încă în faza ei hotărâtoare, astfel că nu se poate ști dacă va fi războiu sau nu.

Presăa lumii întregi să ocupă cum este natural, cu evenimentele din Balcani, și cu această ocazie să întâmplă un fenomen destul de curios; pe când o parte din presa străină laudă România pentru politica ei leală, pacinică și înțeleaptă, grație căreia s'a putut potoli până acum pofta prea mare a

micelor state balcanice pentru războiu, o altă parte a acestei prese atacă cu destulă vioiciune România pentru politica ei externă. Și aceste atacuri nu pornesc dela foi în slujba partidelor, ci dela organe oficiale, cum este „Nowoje Vremja”, unele ziare bulgare și sârbești, și în ultimul timp „Corriere della Sera”, ziar, care servește guvernului italian ca intermediar al ideilor sale.

Asupra părerilor emise de acest ziar sub iscălitura deputatului italian Andrea Torre este bine să ne oprim puțin. Autorul critică pe oamenii de stat români, pentru că se arată dușmănoși Bulgariei, pe care nu vor s'o ajute în campania ce întreprinde în contra Turciei. Această politică nu corespunde, după deputatul italian, intereselor României. România n'ar trebui să facă jocul Austro-Ungariei și ar trebui să-și îndrepte privirea într'altă parte spre Ungaria, unde mai multe milioane de Români așteaptă mântuirea de sub jugul unguresc.

Părerile deputatului italian, inspirate probabil de ura ce se resimte actualmente în Italia contra Turciei, pentru care România după părerea d'nei Torre, are simpatii, să despart în două. Afirmatia d'sale, cum că România este dușmana Bulgariei, este absolut nefundată. Țara noastră nu nutrește ură contra popoarelor creștine din peninsula balcanică, cari vor să îmbunătățească soarta conașionalilor lor din Turcia. Dar de aci nu rezultă, că România trebuie să împărtășească politica oareș-cum temerară a acestor țări, de pe urma căreia li pot dăcurge mari neajunsuri.

România a fost apreciată în totdeauna ca un factor din cei mai importanți pentru menținerea păcii în orientul european, și grație politicii ei leale și statornice să bucură de cel mai mare prestigiu printre statele europene. Prin politica față de eveni-

în forma, pe care această liturghie a primit-o după înfrângerea iconoclaștilor, a ajuns să devină în veacul al IX-lea moștenirea nefericitei schisme foștane. De atunci încolo apoi în dezvoltarea ei, ca și peste tot în dezvoltarea întregii vieți spirituale, până atunci atât de glorioasă a Bisericii grecești, a intrat — și mă doare că trebuie să o constat aceasta — o amorțire, care dănuiește până în zilele noastre, ca și cum sf. Spirit în primele opt veacuri ale creștinismului și-ar fi cheltuit toată puterea de invențiune și toată activitatea sa, și n'ar putea să mai producă nimic nou, nimic frumos, nimic sfânt.

Să vedem însă, care este credința, pe care o mărturisește Biserica grecească în liturghia sa. Nemijlocit înainte de frângerea agnețului, se zice în această liturghie: „Apoi se închină preotul și asemenea și diaconul, în locul unde stă, și zic în taină de trei ori: „Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și te îndură spre mine”. La fel se roagă cu cucerie și întreg poporul. Iar diaconul, când vede pe preot tinzând mâinile și atingându-se de sfânta pâne, ca să facă sfânta înălțare, zice cu vers mare: „Să luăm aminte”. Preotul: „Sfintele sfinților.” Chorul: „Unul Sfânt, unul Domn Isus Hristos, întru mărirea lui Dumnezeu Tatălui Amin”. Iar rugăciunea, pe care o zice preotul, diaconul și poporul, înainte de cuminecare, se începe astfel: „Cred, Doamne, și mărturisesc, că tu ești cu adevărat Fiul lui Dumnezeu celui viu, carele ai venit în lume, să mântuești pe cei păcătoși, dintre cari cel dintâiu sunt eu. Cred și aceea, că acesta este însuși preacurat Corpul tău și însuși preascump Sângele tău”. Aceste mărturisiri și altele asemenea ale acestor două liturghii, dovedesc, că Răsăritenii cred tot așa de mult în prezența reală a Dumnezeu-omului în sf. Euharistie ca și credincioșii Bisericii Apusene.

Între Răsărit și Apus sunt însă două deosebiri privitoare la sf. euharistie, cari din partea Răsăritenilor schismatici sunt

considerate ca deosebiri dogmatice. Așa am auzit mai înainte¹⁾, că Biserica neunită a Răsăritului ține, că forma sf. euharistii este epicleza. Și apoi știe ori cine, că conciliul din Florența, ținut în scopul reunirii Orientalilor, a trebuit să fie cu considerare și la faptul, că, afară de Armeni, și de Iacobiții din Egipt, Abesinia și Siria, toți Răsăritenii folosesc în liturghie ca materie a sf. Euharistii pâne dospită, nu nedospită, și în aceeași vreme susțin, că singur pânea dospită este materia validă a sf. Euharistii, și pe Apusenii îi numesc eretici iudaizanți.

Acest contrast s'a format însă numai după Fotie. În scrierile sale autentice Fotie însuși nu face această imputare Apusenilor, și în istoria lui încă nu se găsește nici o urmă a acestui lucru. Curând după aceea se deslănțuie însă între Răsăritenii și Apuseni o ceartă înverșunată, privitor la această chestie. Apusenii se provocau înainte de toate la aceea, că după cei trei sinoptici și după prescrierile Legii vechi, Hristos însuși a celebrat Paștile după obiceiul jidovesc și s'a folosit la dânsule singur de pâne nedospită. Cei mai mulți Greci trăgeau aceasta la îndoială. Unii afirmau de-a dreptul, că Hristos la Cina cea de taină nici de cum n'a prăznuit Paștile jidovești, ci altele — cele creștinești — cu totul nouă, o teorie, care s'a ivit deja înainte de Fotie, pe care însă acesta a prezentat-o ca una, care se împotrivește părerii sf. Ioan Gură de aur și Bisericii, dar care cu toate acestea a fost reîmprospătată mai târziu de alții. Cei mai mulți susțineau însă că Domnul de fapt a celebrat Paștile jidovești, după obiceiul jidovesc, dar căutau să-și ajute pe altă cale. Toate explicațiile acestora sfârșeau cu refrenul, că Hristos a întemeiat sf. Euharistie în pâne dospită. Și susțineau aceasta, cu

¹⁾ Nemijlocit înaintea păr. canonic Dr. Szmigelski vorbise despre epicleză păr. Dr. Iosif Höller C. SS. R.

mentele ce se desfășoară actualmente în Balcani, nu însemnează că ea să desinteresează de soluția ce se va da problemei orientale; la timp oportun România își va prezenta desigur revendicațiunile sale juste, sprijinită fiind de acele mari puteri, cu care a conlucrat pentru a împiedeca o acțiune importantă sau unilaterală a popoarelor slave ce o înconjoară.

Desigur, că apropierea ce există între România și Austro-Ungaria nu este o chestie de sentiment. Situațiunea Românilor din Ungaria lasă mult de dorit și nu este Român care să nu dorească îmbunătățirea soartei fraților de peste munți. Relațiunile intime politice ce ne leagă cu Austro-Ungaria sunt isvorâte dintr'o adâncă pricepere a nevoilor noastre ca stat independent.

Acela care a pus bazele actualei politice externe a României este dl P. P. Carp, șeful partidului conservator, la al cărui patriotism a apelat Ioan Brătianu pentru a primi postul de ministru al țării la Viena, când guvernul liberal de atunci, printr'o politică greșită, era cât pe aci să ne alieneze simpatiile statelor ce ne susțineau în mod desinteresat și să ne arunce în brațele panslavismului. Lui Petre Carp țara îi datorează îndrumarea sănătoasă a politicii sale externe, grație căreia România a devenit un factor atât de important în politica europeană.

Dela această linie de conduită nu se va depărta nici un om de stat român, ori cărui partid ar aparține, căci ea este sigura care corespunde intereselor țării noastre.

Dela Asociațiune.

Nr. 1394/1912.

Raport general

al comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, către adunarea generală, convocată în Sibiu, la 13 și 14 Octombrie 1912.

Onorată adunare generală!

Serbările jubilar ale Asociațiunii, ținute în vara anului trecut, în Blaj, au dovedit cu prisosință că instituțiunea noastră culturală, în cursul celor 50 de ani de existență, a prins rădăcini adânci în conștiința poporului nostru și că a devenit un factor important în viața noastră națională. Asociațiunea, rând pe rând, a îmbrățișat toate problemele culturale ale poporului românesc din această țară și, prin organizația ei, înfăptuită în ultimele decenii, a reușit să introducă o muncă sistematică și o continuitate în opera ei de propagandă culturală și de consolidare socială. Adunarea dela Blaj, la care au luat parte arhierii celor două biserici și o imensă mulțime de cărturari și de țărani, a avut caracterul unei impunătoare serbări naționale, arătând puterea de manifestare culturală a sufletului românesc și în acelaș timp însemnătatea instituției care ocrotește și pregătește posibilitatea unei asemenea manifestări. Apeșământul nostru cultural poate fi pe deplin mulțumit că a izbutit să-și serbeză munca de 50 de ani prin o sărbătoare așa de bogată în clipe înălțătoare.

Interesul ce l-a arătat întreg poporul românesc la adunarea generală trecută față de instituțiunea noastră, poate servi tuturor ca un îndemn spre o muncă mai intensă și mai rodnică. În primul rând va trebui să se deie Asociațiunii, caracterul pronunțat al unei instituțiuni de propagandă culturală în masele poporului și în vederea acestui scop să-și concentreze toate puterile și întreaga organizație. Și numai într'al doilea rând va avea să se ocupe cu știința și literatura propriu zisă.

Comitetul central a și îndrumat activitatea Asociațiunii din ultimii ani în această direcție, ceea ce se poate vedea și din infor-

mațiile ce le înșirăm mai la vale despre activitatea desfășurată în cursul anului trecut.

Membrii:

Comitetul central își îndeplinește o tristă datorință, raportând că Asociațiunea dela ultima ei adunare generală a pierdut mai mulți membri, dintre cari amintim pe octogenarul Ion cavaler de Pușcariu, care a dat ideea pentru înființarea instituției noastre și a fost unul dintre cei mai harnici întemeietori ai ei, pe dr. Liviu Lemény și dr. Ion Borgia, ambii membri ai comitetului central, cari au lucrat cu devotament și cu pricepere pentru înaintarea Asociațiunii, pe Simion Stoica, medic în Abrud, membru pe viață și membru al secțiilor științifice-literare, care și-a testat o parte din avere Asociațiunii, pe dr. Stefan Erdélyi și Sever Secula, membrii ai secțiilor științifice-literare, apoi pe binefăcătorii Nic. Densușian, care a lăsat Asociațiunii dreptul de proprietate asupra scrierilor sale tipărite și manuscrise, și pe Sidonia Munteanu, care a lăsat Asociațiunii, spre scopuri culturale, o fundațiune de 40.000 cor. Numele tuturor membrilor decedați sunt înșirate în anexa I. a acestui raport. Invităm onorata adunare generală să deie expresie durerii sale pentru aceste pierderi.

În ce privește numărul membrilor Asociațiunii, avem onoarea a Vă raporta, că până la 1 Septembrie a. c. însoțirea noastră a avut următorii: membri onorari: 12; secțiile: 25 activi, 40 corespondenți; fondatori: 142, pe viață 406, activi (ordinari) 2101, ajutători 10,296, în total 13,022. Lista membrilor se găsește în anexele II și III ale acestui raport. Numărul membrilor, deși s'a sporit față de anii trecuți, totuși nu este mulțumitor, având în vedere mulțimea cărturarilor și țărănilor cari ar putea și ar fi datori să sprijinească instituțiunea noastră culturală. (Va urma)

toate că în cântările sale din Joia mare mărturiseau contrarul. Iată una din cântările acestea: „Mergeți, zise Isus Hristos, învățăcelilor săi, gătiți mielul Paștilor pe sama acelora, pe cari îi sfințesc, într'o cameră înaltă, care închipuește mintea, cu pâne nedospită, care înseamnă adevărul și preamăriți puterea harului“. Cu totul izolat se pare că a fost până acum, cu părerea sa, învățatul arhiepiscop bulgar Theophylact. Singur chestia „filioque“ o socotea el ca o rătăcire mare a latinilor, toate celelalte deosebiri le ținea de neînsemnate. În deosebi, mărturisea fără încunjur, că Hristos a ținut Paștile legal și că a întemeiat Euharistia cu pâne nedospită, observă însă deplin corect, că Mântuitorul prin aceea, că s'a folosit de azime nu a voit să facă lege, să se folosească numai azime, ci le-a folosit singur pentru că le prescria legea lui Moisi. Biserica nu e deci îndatorată de-a se folosi la liturghie tot de aceea, și o uniformitate materială, cu felul cum Domnul Hristos a îndeplinit actul, nici decât nu se pretinde.

În decursul acestei certe intențite, nu s'a găsit totuși nime, care să fie fost gata, să ieă asupra sa răspunderea unei complete rupturi cu Roma, până când Mihail Cerulariu nu obțină în sfârșit, la anul 1043, scaunul de patriarh al Constantinopolului. Lui îi revine gloria tristă, că ruptura dintre Roma și Constantinopol cauzată de Foție, și după el cu anevoie acoperită și lipită, o a săvârșit așa, cât aceasta de atunci încoace după calcul omenesc pare a fi ireparabilă. Patriarhul a declarat pe Apuseni deeretici ebioniți, și le-a dat numele, făcând probabil de călugărul său Nicetas Stethatus, de Azimiți. Fanatismul Bizantinilor, trezit și ațâțat de Mihail, a ajuns până acolo, că sacelariul Constantin, cu prilejul usurpării bisericilor latine din Constantinopol, a călcat în picioare chiar și agnețul consecrat al Latinilor. Și așa ruptura a ajuns să fie desăvârșită.

Dar sfaturile lui Dumnezeu nu sunt sfaturile oamenilor.

Chiar și cruciatele, pornite din partea Apusenilor cu atâta în-suflețire și cu așa de mari jertfe, s'au dovedit ca niște lupte uriașe fără scop și n'au putut să împiedece judecata lui Dumnezeu. Îndelungă-răbdarea lui Dumnezeu a îngăduit Răsărite-nilor, cari defecționase, șapte veacuri pentru a se întoarce cu pocăință, dar acest timp trecu nefolosit. A trebuit deci ca puterea islamului în calea sa de triumf să înghită toate, ca abia aici la porțile Bisericii Apusene să fie silită a se opr. Dar încă nu am ajuns așa de departe, ci vedem mai întâiu apropiindu-se ceasul de moarte al imperiului roman răsăritean. S'a sculat atunci cu greu, asemenea fiului rătăcit, și a plecat la Ferrara și la Florența. Dar numai asemenea fiului rătăcit, nu întocmai ca acela, căci imperiul roman a Răsăritului nu s'a duș acolo cu părere de rău creștină, mai presus de fire, ci numai în nădejdea de a primi ajutorul Apusenilor în contra Turcilor, iar Biserica bizantină s'a dus acolo fără orice părere de rău, la porunca împăratului său. Și majoritatea Prelaților bizantini, cari s'au înfățișat acolo, a iscălit în 5 Iulie 1439 decretul de unire, fără ca asupra mai multor puncte să se fi declarat măcar. Așa a iscălit, la porunca împăratului său, fără de nici o vorbă, și egafa îndreptățire a pâinii dospite și a celei nedospite.

Încheiu cu conziderarea faptului, că conciliul din Florența a adus roade de-o durată foarte scurtă. La Greci, Bulgari și Români, unirea dela Florența, după căderea Constantinopolului, urmată deja la 15 ani în urmă, s'a dat cu încetul uitării, iară în Rusia unirea a fost zdrobită de aceeași putere politică, care trimisese pe arhiepiscopul Izidor de Kiev, la Ferrara și Florența, ca să conlucre la încheierea unirei. Unirea de azi a unei părți a Răsărite-nilor s'a clădit, ce-i drept, pe temelia hotărârilor din Florența, dar este în mare parte de un dat mai târziu.

Se impune întrebarea, ce este cauza, că nizuințele de

Pentru cultura din Maramurăș.

Înainte de ce s'ar publica continuativ, numele acelor donatori, cari au trimis cărți pentru îmbogățirea bibliotecii populare din Ieud, cred. că e bine să reamintim cuvintele din articolul de fond al „Unirei“ nr. 68. a. e.

Și anume zice:

„Publicăm în alt loc al foii, apelul fraților noștri din Ieud din Maramurăș, cari cer inimilor uobile cărți, spre a înființa cea dintâi bibliotecă populară în țara lui Dragoș-Vodă“.

„Înțeați cum suntem poate' dela fire, ori poate învățați de împrejurări, de-a trece ușor peste astfel de lucruri — de sigur și apelul acesta va rămânea nebăgat în seamă, de-o patte bună a cititorilor, și nu credem, că va fi mare numărul acelor, cari îl vor citi, și citindu-l se vor hotărî, să și răspundă la el“.

Cuvintele aceste profetice, într-adevăr s'au și împlinit. Puțini a fost, cari au citit apelul fraților din Maramurăș, dar și mai puțini au fost aceia, cari a răspuns prin donări de cărți, căci, din atâtea mii de cărțurari ce are Ardealul și Țara ungurească, din atâta autori, editori, și librari, pe cari îi avem noi Românii, nu s'a aflat numai 10 inși, cari a auzit, și-a priceput glasul fraților maramurășeni, trimițându-le cărți, pentru augmentarea bibliotecii populare.

Mai amară decepțiune, nici că să poate închipui, pentru noi maramurășenii. Căci noi gândiam, că la glasul nost, chemător la o nouă viață, ne vor sări întru ajutor toți frații, și ne vor ajuta ca să ieșim odată din împărăția întunecului și a neștiinței.

Când, colo cruda realitate ne arată cea mai mare nepăsare, o apatie generală, din partea fraților noștri mai mari. Centrele noastre culturale ca: Blajul, Sibiuul, Bra-

șovul și celealalte, aproape nimic nu ne-au trimis. Și-apoi ce să mai așteptăm dela alții!?

Dar avem nădejde tare, că de azi dată nu vor nesocoti glasul nostru al maramurășenilor.

Și acum urmează numele binefăcătorilor: VII. Dela dr. Vasile Mester, avocat în Vișăul-de-sus, de origine din Ieud:

1. Notițe și fragmente literare I. Luca Caragiale.

2. Din zilele de cădere ale lui Mihai Vodă Viteazul.

3. Teatru școlar, localizat din tranșeze pentru băieți și fete de Eufrosina I. Adam, institutoare.

4. Amintiri din războiu 1877—1878 de locot-colonel Caplescu.

5. Fecioara dela Argeș de D. Caselli.

6. Din biblioteca populară Minerva nr. 4, 5, 7, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 18.

7. Căntece și plângeri, poezii 1860—1873. de M. Zamfirescu.

8. Gheorghe Adamescu: Elocuvența străină.

9. Nuvele alese, traducere liberă de Ioan Adam.

10. Vasile Alexandri: Despot Vodă legendă istorică în versuri.

11. B. Petriceicu Hasdeu: Răsvan și Vidră, poemă dramatică în 5 cânturi.

12. N. G. Rădulescu Niger: căpitanul Ropotă.

13. Ioan Gorun: Alb și negru.

14. Nic. Bălcescu: Biografii istorice.

15. Anatole France: Albina, povestire traducere de V. Trifu.

16. Iosif și Anghel: Portret.

17. Tudor Pamfile: Feți frumoși de odinioară, povești.

18. Mihail Lungianu: Icoane din popor.

VIII. Dela Valeriu Crișan, student teolog la Blaj.

1. „Primăvara“ sau sfaturi și învățături, date iubitorilor noștri plugari de „Un prietinu binevoitor din opincă“ (Gheorghe Dobrin, red. foii „Olteanul“).

2. Istoria marelui împărat Alexandru Macedon, revăzută de Mihail Sadoveanu, partea II. nr. 10. Bibl. pop. „Asociațiunii“.

IX. Dela dr. Ioan Lupas, protopopul Săliștei Sibiuului:

1. Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici și Ioan Bob la curtea din Viena în a. 1792 de dr. Ioan Lupas.

2. Nrii 1, 2, 3 din Biblioteca Șaguna, redactată de dr. Ioan Lupas, despre: Însămănătatea bisericii; despre pocăință și la zina sfântului Andreiu.

X Dela Lazar Isaac, medicinist an. II-lea în Cluj, trimise din Feneșul-săsesc:

1. Educația rațională, de Ioan Slavici, nr. 45 din Bibl. „Minervei“.

2. Nuvele arabe, traducere de N. Pandelea, nr. 52 din Bibl. „Minervei“.

3. Educația Morală de I. Slavici, nr. 57 din Bibl. „Minervei“.

4. C. Flammarion: Cataclismul din Martinica, nr. 84 din Bibl. „Minervei“.

5. E. Pecaut și Ch. Baudé: Convorbiri, despre artă, traducere de Dumitru Stăncescu nr. 50 și 56 din Bibl. p. toți.

6. Dimitrie Bolintineanu: Manoil nr. 202—203 din Bibl. p. toți.

7. Doctorul Urechia: Ce naște din pisică, nr. 216 din Bibl. p. toți.

8. Alexander von Humboldt: Privelști din natură, traducere de C. Brătescu, nr. 384 din Bibl. p. toți.

9. Leonid Andreiev: Minciună, manuscrisul unui nebun, nr. 16 din Bibl. „Lumen“.

10. Edgar Poë: Moartea roșie și alte nuvele extraordinare traducere, nr. 24 din Bibl. „Lumen“ trad. de A. Luca.

unire pot arată rezultate așa de neînsemnate. Părerea de obște e, că înfăptuirea unirei bisericesti a Răsăritului și a Apusului, trebuie să o așteptăm dela combinațiunile politice favorabile. Se poate, că aceste vor avea la timpul său o însemnată rolă în această afacere; dar eu din parte-mi nu bucuros văd această mare problemă încredințată referințelor politice, cari sunt schimbăcioase și nu inspiră încredere, ci mă gândesc totdeauna la cuvintele cucernice din rugăciunea arhierescă, pe care Mântuitorul nostru a îndreptat-o către Dumnezeu-Tatăl, în legătură cu întemeierea sf. Euharistii: „Eu pentru aceștia te rog; nu pentru lume te rog, ci pentru aceștia, pe cari mi-i ai dat mie. — Părinte sfinte, păzește-i pe dânșii întru numele tău, pe cari mi-i ai dat mie, ca să fie una, pe cum și noi. — Iar nu numai pentru aceștia mă rog, ci și pentru ceia ce vor crede prin cuvântul lor, întru mine. Ca toți să fie una, pe cum tu, Părinte, întru mine, și eu întru tine, ca și ei întru noi una să fie. — Eu întru dânșii, și tu întru mine, ca să fie desăvârșiți întru una“. Mare trebuie să fie deci harul unirei în credința lui Hristos, dacă Hristos în cele mai sărbătorești momente ale vieții sale de jertfă, în legătură cu jertfa sa cea de-apururi, s'a rugat astfel. Și într-adevăr, unirea credinței este acel har a lui Dumnezeu, dela care atârna realizarea răscumpărării lumii, și nimic nu a stricat mai mult lăfii creștinismului, ca tocmai desbinările în credință dintre creștini. Mai mult ca ori care alt har a lui Dumnezeu, va da deci harul acesta să fie împresurat, năvălit și cucerit cu ajutorul întregii creștinătăți.

Ei bine, noi Răsăritenii, uniți și neuniți, zilnic ne asemănăm în liturghia noastră, cu credință, pildei sfinte a Mântuitorului nostru. În liturghie, înainte de rugăciunea Domnului, deci în numele lui, pe cum însuși ne-a poruncit, așa zicând cu arma nebiruită a Euharistiei în mână, dăm năvală asupra cerului, ca să dobândim dela el pe seama tuturor creștinilor pacea, și, temelia aceleia, unirea credinții. Până când preotul rostește o rugăciune în taină, diaconul și poporul se roagă astfel:

„Ziua toată, deplinită, sfântă, cu pace și fără păcate, la Domnul să cerem. — Dă-ne, Doamne.

„Inger de pace, credincios îndreptător, păzitor sufletelor și trupurilor noastre, la Domnul să cerem. — Dă-ne Doamne.

„Cele bune și de folos sufletelor noastre, și pace lumii, la Domnul să cerem. — Dă-ne, Doamne.

„Celalalt timp al vieții noastre în pace și întru penitență a-l petrece, la Domnul să cerem. — Dă-ne, Doamne.

„Unirea credinții și împărtășirea sf. Spirit cerând, pre noi înșine și unul pe altul, și toată viața noastră, lui Hristos Dumnezeu să o dăm. — Ție, Doamne“.

Așa ne rugăm noi Răsăritenii, așa asediem noi zilnic cerul. Ce frumos ar clădi Euharistia istoria unirei noastre, dacă Apusenii toți, nu numai preoții, ci și credincioșii toți, ne-ar ajuta să asediem cerul cu rugăciunile lor rostite în legătură cu sfânta jertfă.

DR. VICTOR SZMIGELSKI.

Deposit de fabricate de

Linoleu.

LEOPOLD HAAS în Cluj, piața

Mátyáskirály Nr. 11.

Iși recomandă următoarele mărfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea păreților; tapete fugative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; stoffe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credent; șurte de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suposite de așternut, cotce, păpuși, piepteni, pâlării de piele, șapei (chipie), călcăie de gumă, pantofi, ghetete de gimnastică, galoși șcl. în asortiment foarte mare. —

Adresa e de moment. — Cereți Preț-curent.

(41) 17—26

11. Maxim Gorki: Revelionul. o noapte de toamnă, trad. de A. Luca și Damianoff, nr. 33 din Bibl. „Lumen“.

12. Const. Mille: Rochia. Căței, nr. 42 din Bibl. „Lumen“.

13. V. Anestin: Ce simt cometele? Cometa Halley, nr. 47 din Bibl. „Lumen“.

14. Platon: Ce-i amorul trad. de A. Luca, nr. 49 din Bibl. „Lumen“.

15. Carmen Sylva cugetările unei regine, tradusă cu învoirea M. S. Reginei de Leopold Stern, nr. 52 din Bibl. „Lumen“.

16. Karl Max: Muncă, marfă, bani, trad. de A. Luca, nr. 50 din Bibl. „Lumen“.

17. Discursuri parlamentare rostite în camera Ungariei din 29 Maiu — 31 Iulie, 1906 de dr. Iuliu Maniu, deputatul Vinului-de-jos.

18. Covântările deputaților noștri rostite în Casa Țării 29—30 Maiu 1—3 Iunie.

19. Coloman Mikszáth: Cavalerii, trad. de Liviu Rebreanu, nr. 12 din Bibl. „Lumina“.

20. Ioan Rusu, notiță biografică de dr. Ioan Rațiu, profesor (1811—1843).

Muțumind tuturor dăruitorilor, rugăm pe noii dăruitori să trimită la adresa:

Preotului—capelan Ion Birlea,
Iod.
p. Dragomérfalva.
(Máramaros megye).

Reviste.

Pericolul războiului. Pe lângă toate asigurările date de ministrul de externe Berchtold în delegațiuni, că *politica monarhiei noastre și a celorlalte Puteri este conservatoare și că opinia publică europeană este pentru păstrarea statului quo și a liniștii în Balcani*, ultimile știri ce le primim miroasă a prav de pușcă și poate în aceste momente războiul este deja declarat.

Statele balcanice Bulgaria, Muntenegru, Serbia și Grecia de teama Turcului și mai ales din cauza politicii șoviniste a tinerilor turci, — care amenință mereu Balcanul — au încheiat o alianță defensivă.

Mai aplicat spre războiu e poporul bulgar, care deja și-a mobilizat întreagă armata trimițând Porții un ultimatum în care cere ca guvernul turc să concedieze trupele concentrate la Adrianopol.

De altă parte Rusia își pune toată auctoritatea într-o încercare să încunjure războiul și prin ministrul de externe a îndrumat reprezentanții diplomați din Cetinje, Belgrad, Sofia și Atena să advertizeze respectivele guverne întru susținerea păcii, anunțându-le totodată că Rusia nu poate sprijini o *politică aventurieră*, de altă parte însă conzului turcesc din St. Petersburg îi dă să înțeleagă că *dacă Turcia continuă cu mobilizarea, atunci va mobiliza și Serbia, Bulgaria și Muntenegru* în care caz Rusia nu poate lua asuprași nici o răspundere.

Celelalte Puteri mari stau la pândă și pe deoparte asigură Europa de pace, pe când de fapt ele așteaptă momentul începerii războiului, care ori cum

le va sătura încâtva lăcomia de *extindere în afară*.

Ce privește Austro-Ungaria telegramele mai nouă asigură, că ministrul de honvezi *Hazai*, intervievat în aceasta cestiune a dat următorul răspuns:

»Austro-Ungaria nu are lipsă să mobilizeze. Deocamdata operează diplomații. Dacă situația să înrăutățește, vom lua măsuri preventive«.

Eri dimineață au fost primit în audiență la Hofburg, Conte Berchtold ministrul de externe, care a durat timp de 1 oră, după care s'a întors în oficiu și a primit rapoartele referenților și a șefilor de birou sosite dela cabinetele din Berlin, Paris, London și Petersburg.

Tot eri la amiază contele Berchtold a avut o întâlnire cu regele *George* al Greciei, care din cauza ultimelor evenimente războinice din Balcani pe neașteptate și-a întrerupt călătoria în urma unei telegrame din Atena și prin Viena s'a reintors în patrie.

Pericolul războiului e deci iminent. Neliniștea e foarte mare și spiritele fiind prea iritate și dornice de bubuituri de tun, aceasta stare nu poate să dureze mult timp. Poate că ziua de mâine să decidă, dacă va fi războiu sau pace.

Noutăți.

Dela congresul euharistic. După cum am vestit la timpul său Vineri la 13 Sept. n. canonicul *Dr. Victor Ssmigelski*, a ținut la secția germană o conferință despre Euharistia în istoria „Unirii“. Conferința a fost viu aplaudată și presa s'a exprimat foarte elogios asupra ei. Suntem veseli, că putem publica în foiața de azi întreagă conferința. În unul din cei mai apropiați numeri vom începe publicarea unui raport făcut în general asupra decurgerii acestui congres, care a arătat cât de puternic e sentimentul religios în lumea creștină, cu toate atacurile și scrierile francmasonilor.

Onomastica Majestății Sale. Din Budapesta sa anunța, că prezidentul Casei magnaților din prilejul zilei onomastice a Maestății Sale Francisc Iosif, care va fi mâine Vineri în 4 Octomvrie a. c., prin circulară a făcut cunoscut tuturor magnaților, că în aceeași zi să va oficia în biserică din Buda o liturgie festivă.

Din dieceza de Gherla. Parohia Cătcău (Kaczko) situată în tractul Cătcăului se curentează până în 20 Oct. a. c. Cu terminul de 13 Octomvrie a. c. se curentează din tractul Oipretului, stațiunea docentală Șomcutul-mic. Din tractul Gherlei, stațiunea cantor-docentală Orman. Din tractul Vadului, stațiunea docentală Valea-Groșilor. Din tractul Capolnoc-Mănăstur, stațiunea docentală Capolnoc-Mănăstur. Din tractul Sighetului, stațiunea docentală Iapa.

Distincție împăărătească. Maiestatea Sa Impăratul Francisc Iosif a distins pe generalul Averescu șeful statului major român, cu marea cruce a ordinului Leopoldin.

Tenorul Ionel Rădulescu, elev al conservatorului din Viena a dat la 1 Oct. n. un foarte reușit concert în Blaj. A cântat bucăți din Schubert, I. Mureșianu, Verdi, Dima, Ganea etc. delectându-ne cu glasul plăcut și dulce, pe care era stăpân până în registrele cele mai înalte, dând dovezi de școala ce o are.

Cu toate că s'a știut numai târziu, că vine la Blaj, publicul s'a adunat în număr destul de frumos.

Acompanierile la piano le-a susținut d-șoara *Melania Brândușean*, cu arta cunoscută a d-sale.

Petrecere. Primum invitare la petrecerea cu joc, ce va avea loc Duminecă în 6 Octomvrie n. a. c. în sala hotelului Prokop din Vulcan. Venitul curat e destinat în favorul ambelor biserici românești din loc.

Ravagiile Taifun-ului în Iaponia. Viscolul numit taifun, ce băntuie de câteva zile în țara Soarelui-răsare: Iaponia, conform informațiilor ce le avem a făcut ravagii îngrozitoare atât pe uscat cât și pe apă. În care parte a ajuns acest dezastru, tot a nimicit. Drumurile de țară au fost stricate, bisericile, școlile, teatrele, edificiile publice au fost ruinate, au dispărut de pe fața pământului păduri întregi, încât nici urma nu li să mai știe. Mai multe mii de oameni au rămas sub cerul liber. Numărul victimelor omenești nu să cunoaște încă. Crucșetorul francez „Dupleix“ s'a împotmolit în apropiere de Jokohama. Un vapor japonez de pasageri s'a scufundat în Simonosaki. Mai multe vase de războiu japoneze au fost avariate. Câteva torpiloare s'au scufundat.

Pagubele cauzate de taifun trec peste 200 milioane coroane.

Aviz. P. T. Domnii membri ai „Asociației pentru cultura și literatura poporului român“, cari doresc a participa la adunarea generală, ținândă în Sibiu, la 13 și 14 Octomvrie a. c. și cari reflectează la cuartire particulare, sunt rugați a anunța aceste până la 8 Octobrie nou a. c. Dlui secretar al Comitetului de primire *Romul T. Popescu* funcționar al instit. „Albina“ în Sibiu, și al comunioa totodată, dacă participă singuri, ori cu familiile lor și câte persoane?

Acei p. t. membri, cari voiesc a sta în atare hotel, vor binevoi a se adresa directe acolo, pentru că să li-se rezerve camere.

La fiecare tren, ce sosește la Sibiu în 12 și 13 Octobrie, vor fi în gară 2 membri ai comitetului de primire cari vor purta cocardă albă, dâșii vor aviza oaspeților cuartirele rezervate la particulari. Comitetul de primire și învartirare.

Necrolog. † *Iacob Popeneciu de Venetia*, primpretore în pensiune, membru fondator al „Asociației Transilvane pentru lit. rom. și cult. poporului român“, membru pe viață al „Societății pentru fond de teatru român“, membru al congregației comitatense și al mai multor reuniuni culturale, după un morb scurt, dar grele suferințe, fiind împărțit cu sf. Taine ale muribunzilor, a încetat din viață Sâmbătă, în 28 Sept. n. a. c. la orele 8 seara în etate de 71 ani. Fie-i țerina ușoară și pomenirea vecinică!!

—† *Teodor Fodor*, paroh emerit gr. cat. și v.-protopop onorar din Băgău, a repausat după un morb scurt la 24 Septemvrie 1912, în etate de 80 ani și 56 de ani ai preoției. Fie-i amintirea eternă și memoria binecuvântată!

Rubrică medicală.

Noțiuni de Bio-fiziologie anatomică cu aplicații la igienă.

(Continuare.)

(5)

2. O altă parte însărcinată cu absorbirea oxigenului din aerul atmosferic numită *aparatur respirator*.

3. Atât corpul străinii cât și oxigenul trebuie purtați în toate părțile organismului animalului, din această cauză este o neapărată lipsă de un aparat special pentru transportul lor numit *aparatur circulator*.

Acestea trei aparate nu fac altceva, decât să asimileze substanțele care pot să înlocuiască în celule părțile pierdute prin funcționare. Părțile străine cari i-au naștere și cari sunt vătămătoare trebuie date afară. Aparatur care servește la aceasta se numește *aparatur escretor* în genere; în special la om, *aparatur urinar*. Aceste sunt cele patru aparate cari servesc la nutrițiunea animalului.

Aparatur digestiv la om.

În aparatur digestiv deosebim două părți: *tubul digestiv* numit și cananul alimentar și *glandele digestive*.

Tubul digestiv la om și în general la majoritatea animalelor este un tub al cărui diametru variază în diferite regiuni. El este deschis la ambele capete prin două orificii numite *orificiul bucal* și *orificiul anal*. Tubul digestiv va servi ca loc unde se vor petrece fenomenele de digestiune, adică transformarea alimentelor în substanțe asimilabile.

Glandele digestive (ce derivă direct din tubul digestiv) au ca rol de a produce în interiorul lor niște sucuri cari sunt agenți principali ce transformă alimentele în substanțe asimilabile.

Tubul digestiv la om cuprinde mai multe părți. Prima parte este *cavitatea bucală* sau gura. În general ea este ovală a cărei deschidere mare este îndreptată din partea anterioară spre cea posterioară. În partea anterioară a cavității bucale se găsește *orificiul bucal*, limitat de două resfrângeri numite *buze*. Buza inferioară sau de jos și buza superioară sau de sus. Cavitatea bucală în partea superioară este mărginită de cerul gurei; în partea inferioară de limbă, iar în partea posterioară de *vâlul palatului*, care este sprijinită de patru (4) resfrângeri ale părților numite *stâlpii*, doi în partea anterioară și doi în cea posterioară. Între acești doi stâlpi se găsesc două proeminente numite *amigdale*.

În lături gura este mărginită de obraji.

Organele cele mai principale din gură sunt *dinții* și *limba*. Cavitatea bucală este tapisată în interiorul său de o peliță numită mucoasă bucală. Aceasta mucoasă bucală la partea superioară este constituită dintr'un epiteliu stratificat pavimentuos. Dedeșuptul acestui epiteliu este un țesut conjunctiv ordinar, reticulat și imediat dedeșuptul lor vine osul, ce constituie scheletul gurei, ce este constituit în partea superioară de falca superioară, iar în partea inferioară de falca inferioară. Am spus, că în interiorul gurei se găsesc ca organe dinții și limba.

Dinții. Dinții sunt niște organe tari implantate în fălci și fac proeminente în interiorul cavității bucale. Un dinte se compune din următoarele părți: Partea superioară ce face proeminente în gură, poartă numele de *coroană*, iar partea înfiptă în falcă se numește *rădăcină*. Falca prezintă însă în interiorul ei niște cavități numite

alveole, în cari se găsesc implantate, rădăcinile dinților. Între coroană și rădăcină este o mică dungă care arată limita între coroană și rădăcina numită *gulerul dintelui*.

Dacă am căuta să vedem care este structura intimă a unui dinte, vom vedea, că ea este mai complicată. — Dacă facem o secțiune longitudinală într'un dinte deosebim următoarele părți: partea deasupra dintelui ce formează coroana se numește *smalți*. Partea externă a rădăcinei se numește *ciment*. Restul dintelui este format de o parte numită *ivoriu* sau *dentină*. În interiorul căreia se află o cavitate numită *pulpă* sau *cavitate dentară* ce este plină cu un țesut conjunctiv reticulat cu vase de sânge și cu nervi. Toate acestea la un loc formează o parte moale ce umple cavitatea dentară și care se cheamă *pulpă dentară* singura parte vie din tot dinte.

Ivoriu care este partea cea mai importantă din toată masa dintelui, observat mai deaproape, substanța lui este străbătută de o mulțime de canalicule așezate paralel între ele și cari conțin în interior câte un firisor de protoplasmă care este o prelungire a unui strat de celule așezate la exteriorul pulpei dentare numite *odontoplaste*. Aceste celule dau naștere la firisorul protoplasmatic ce se prelungesc în aceste canalicule din dentină sau ivoriu. Aceste mici ramificațiuni, prelungirile odontobastelor, se unesc între ele la periferia ivorului.

Cimentul este un țesut osos, ce învâluie ca o teacă rădăcina dintelui. Smalțul este format însuși dintr'o serie de prisme foarte dure și foarte strâns unite între ele toate perpendiculare pe suprafața dintelui. Aceste prisme sunt formate, mare parte din săruri de Calciu. Aceste prisme nu sunt rectiline ci puțin undulate. Ele sunt foarte dure și servesc la sfărâmarea alimentelor.

Cimentul și ivoriu sunt părți formate și ele din săruri de calciu (carbonat și fosfat de calciu.)

Ca formă exterioară dinții pot avea trei forme mai principale la om. În toate aceste trei forme singura parte ce variază este coroana.

După coroană dinții iau diferite numiri:

1. *Incisivi* a căror coroană este ascuțită ca o secură, ca o lamă de cuțit, servesc la tăerea alimentelor ca și un cuțit.

2. Altă formă de dinții sunt *Caninii*. La caninii forma coroanei este ascuțită și aproape conică turtită. Ori cum am privi un canin el are aproape aceeași formă. Caninii servesc la sfâșierea alimentelor.

3. A treia formă de dinți sunt mari. La molari suprafața coroanei este turtită și să așezează pe ea câteva ridișături. La molari putem avea o singură rădăcină sau două sau chiar trei și cari servesc pentru a fixa mai bine dintele.

Molari sunt de două feluri: *Premolari* și *molari propriu ziși*. Premolari au o singură rădăcină, iar molarii propriu ziși mai multe rădăcini.

Numărul dinților variază la om după vârstă. Așa la un copil care n'a trecut vârsta de 7 ani numărul dinților este 20, iar la omul adult numărul dinților este de 32. Să vedem cum sunt așezați dinții la omul adult. Dinții sunt așezați absolut în acelaș mod pe ambele fălci: superioara și inferioara. La mijlocul fiecărei fălci și în partea (inferioară) anterioară sunt 4 dinți incisivi. De o parte și de alta a acestor incisivi se găsește câte un canin la ambele fălci.

(Va urma.)

Dr. V. Hâncu.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.

(Continuare).

Ecaterina Medici.

Istoria caracterizează foarte rău pe Ecaterina Medici, văduva lui Henric III., regele francez. Pe regina o descriu ca pe prototipul reușitei italiene. Judecata desigur e cam mărită. Ca să judecăm pe un om după-cum se cuvine, e de lipsă să-i luăm în considerare etatea și referințele lui de trai.

Ecaterina, principesa italiană e din familia iubitoare de pompă a Medicilor, s'a măritat de tinere și nu și-a prea iubit soțul, căci asculta într'u toate de amica ei Diana Poitiers. Cu toate aceste ea ascundea totul și a trăit singur pentru copii ei. De bărbatul său se feria mereu. Nici chiar dușmanii ei cei mai mari n'au putut observa nimic.

După moartea prea de timpurie a soțului ei a trăit zile mai fericite în mijlocul copiilor săi, asupra cărora domnea în mod absolut. Ajunsă în fruntea unui stat foarte greu de guvernare și-a dezvoltat întreg talentul ei în ce privește guvernarea țării. S'a năzuit cu ori-ce preț spre absolutism. Fiind în țeară străină nu și-a sfârmat mult capul ca să susțină religia creștină. Singura țință a ei era, să-și susțină puterea. Singur în felul acesta i-a succes, să susțină unitatea Franței, care să se dărăburească în mai multe părți.

Reînviind alianța cu hugenoții, a devenit foarte puternică față de familia Guise. Deși în ale religiei se deosebeau, nici-când nu s'a arătat inimica aceluia. În prezența ei adese lăsa ca să se lătească învățăturile lui Calvin. Pe tinărul Carol IX. escomunicat făcuse crescut în spirit protestant, ajutat de episcopul din Venetia.

La tot cazul sufletul îl apasă un păcat politic, la care a fost constrins și la care el nici-când nu s'a cugetat.

Despre caracterul acestei femei a scris mult, episcopul din Venetia, un contemporan de al ei, cu care a trăit în bune relații.

În anul 1569, în vremea când Ecaterina a trăit împreună cu Correr din Venetia, această scrisese următoarele: „Regina a păstrat într'u toate pompa străbunilor săi și pentru aceea dorește să lase urmă după dânsa, fie în zidiri, biblioteci sau în archive. Toate a voit să le facă, dar atențiunea i-a fost răzbită în altă parte. Față de toți a fost curțisană, veselă și binevoitoare. Și-a pus de țință ca pe nimenea să nu-l dimită nemulțumit și dacă nu putea ajuta materialmente, o făcea aceasta cel puțin cu vorbe bune. În ce privește conducerea afacerilor statului, era admirată de toată lumea. Se amesteca chiar și în lucrurile cele mai mici. Nu mânca și nu bea și mai ales nu dormea, fără să nu fie informată despre toate. În afacerile militare însăși îndeplinea lucruri, cari trebuiau făcute de supușii ei. Hugenoții spuneau, că se poartă cu ei foarte pretinește, dar în același timp dorește nimicirea lor. Catolicii din contră spun, că dacă n'ar fi protejia într'atâta pe hugenoții aceștia n'ar fi săvârșit faptele, cari le-am făcut“.

„Și ce e mai mult, francezii cer toate dela ea, căci spun ei, lasă se deee căci nimic nu dă dela dânsa“.

„Ea a edat în timpuri critice ordinațiuni, cari au fost în defavorul statului, fiind-că apărea din acele, că ea ar domni în mod absolutistic și nu ar asculta și păreriile altora. Nu zic, că regina nu-i o Sybillă, care le prevede toate, dar știu că de ar fi vorba de un războiu mai mare, ea nu va asculta nici-când sfatul aceluia, cari o încunjură. Și zân nu știu, care principe n'ar fi venit în confuziune între astfel de împrejurări, cu atât mai virtos o femeie, care n'are nici un om de încredere. Eu nu mă mir deloc că nu și-a pus capul și că nu s'a aliat cu vre-o una dintrre partide, ceea-ce, ar fi fost în defavorul statului. Singur ea a susținut și până acum vaza dela curte“.

„Pentru aceea, eu mai mult am compătimit-o decât am acusat-o. Și i-am spus-o aceasta cu cea mai bună intențiune și ea mi-a dat dreptul. Știu, că de multe-ori am văzut-o plângând în cabinetul ei; apoi reculegându-să și-a șters lacrimile și a venit în mijlocul nostru cu față veselă“.

„În afacerile de stat neputând să-și valideze păreriile sale, se alătura când la unul, când la altul. De aici s'a născut politica aceea cu două fețe, care pentru renumele ei n'a prea fost favorabilă“.

Aceasta-i părerea unui străin ce caracterizează pe Ecaterina Medici. A fost de un caracter ferm și o femeie cinstită, încât nici chiar Brantome, n'a putut zice nimic rău despre ea, deși pentru-ca să-i strice bunul renume politic s'a folosit de fel și fel de apucături. În jurul ei avea o mulțime de dame de curte, cari rivalisau în frumsețe. Petreceri și băchete erau la ordinea zilei. Aceste dame erau asemenea sirenelor, cari se nizeau să seducă pe singuratici principii și oficeri. Astfel ajunse Conde principele, de șef-conducător al hugenoților.

Coligny era bine informat despre toate câte se petreceau la curte și chiar despre planurile Ecaterinei. O cunoștea foarte bine cum se alia când cu hugenoții, când cu catolicii, după-cum o partidă sau cealaltă putea să-i dea ajutor ca să se întărească în domnie. După-ce politica ei era tare schimbăcioasă, a urmat de sine să protejeze când o partidă când pe cealaltă. Admiratul știa și aceea, că Ecaterina voia să pună capet războiului civil, dar în același timp să pună mâna și pe coroană, fie că va ajunge în posesiunea ei cu ajutorul uneia sau a alteia dintre partide.

După multe, nizuința de pace a împăcat pe Coligny și pe Guisei în Monlius. Același scop îl avea și prezența ei în Chatillon. Pregătirile pentru război făcute de Coligny pe sub ascuns înaintea ei n'au rămas ascunse. Și chiar pentru aceea a cercat tot posibilul ca să împedecă erumperea aceluia război.

Posta după domnie a mânat-o și de astădată la un supus al ei, ca să ceară pace. Și-a cugetat ea: dacă Coligny îi va respinge rugarea, va apărea înaintea opiniei publice, ca un rezvrătitor, care se opune la ori-ce paș de împăcure. Dorea cu ori-ce preț răspunsul admiralului, fie acela favorabil ori nu. Ecaterina era ferm convinsă, ca prin vizită va favoriza mult politiceii ce o urmărea.

Suita lăsânduși-o la poalele dealului și-a dus în cetate însoțită numai de Henric,

principele de Lotharingia și o damă de curte. În locuința ospelului pe care îl uria de moarte a făcut o față veselă. Credea omul că ie o prietină bună. Și în decursul pertractării cu admiratul nu s'a tradat cu nimic că doar ea ar fi contrariul lui. Ba a simulat o adevărată prietenie,

Marquis-ul Hugo Rivere a adunat în jurul său pe toți nobilii și le-a comunicat dorința lui Coligny; de-a aștepta pe regina la porțile cetății. Cei mai mulți s'au învoit numai de silă.

— Trebuie să deslegăm o mare enigmă — zise unul cu pletele cărunte — dar admiratul dorește și noi trebuie să-i urmăm. Trebuie însă se fie isteț admiratul ca nu cumva să ajungă în itele acestei femei istețe peste măsură.

— Pe admiral nu-l silește nimic decât stima față de femei și aceasta o face din curat cavalerism. Nouă însă ni-e datorință să-l reprezentăm într'un mod cât mai cinsit. Vă rog se mă urmați.

— După convorbirea aceasta cu nobilii, s'a depărtat din odaie și eșiră înaintea porților cetății. Abia sosiți acolo, Ecaterina intră în cetate, însoțită de Henric de Lotharingia, care era îmbrăcat tot în panceră. Regina ca văduvă — purta haine negre de doliu. Singur în pălărie avea o peană albă, care era culoarea hugenoților.

Principele s'a ridicat repede de pe cal și pământul tremura sub greutatea armăturii și a îmbrăcăminteii ce o avea pe el. Ecaterina, răzământu-să pe o mână s'a coborât de pe cal cu atâta istețime încât trada că ea ar fi luat parte des în războiu cu cavalerii din vremile trecute. Din frumseța feței sale, acum au rămas numai urmele. Singur ochii ei negri și-au păstrat viociunea lor din trecut. Prezentarea ei și acum era măestrosă. Ținea strins mâinile principelui, încât lumea întreagă, de-ar fi fost de față, n'ar fi cunoscut ura ce o nutria ea în suflet față de Guisei. Credea, cu deosebire, că are să se teamă de familia principelui de Lotharingia și de palatinul țării cari erau strins înrudiți cu familia regală.

— Iubite șogore! Adu-ți aminte de promisiune, zice cu glas încet. Uită-ți de năcazurile trecutului! Fă-o aceasta în interesul Francei.

Fața lui Balafre a palizit! N'a zis nici un cuvânt și prin tăcerea lui și-a exprimat supunerea.

Ecaterina s'a întors spre porțile cetății, prin cari eșiră nobilii. Pe străină au primit-o cu mare fior, căci s'au conjurat în contra domniei aceleia. Puțini au salutat-o ca pe stăpâna Franței, pe când cei mai mulți steteau fără frică și respect și nu voiau să ascunză ura față de dânsa.

Ecaterina a observat ura conților ce o împrejurau. Dar cu atât a fost ea mai grațioasă față de ei.

— Maiestate! — a întrebat un colonel al lui Coligny. Nouă ni-s'a dat ocașiunea să te salutăm și în numele stăpânului cetății noi să te primim. Sosirea neașteptată a Maiestății Voastre a împedecat pe admiral, ca în persoană să salute pe înaltul său oaspe. Permite să te însoțim și să te petrecem în sala cea mare.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Cosinzeana“, revista literară ilustrată săptămânală. Nr. 39—40—1912, cu următorul cuprins: H. Stahl: Vălenii de munte. Z. Bărgan: Noapte bună, poezie. Ioan Agârbicean: În prag... I. U. Soricu: Cântece, poezie. D. Tomescu: Săptămâna literară. T. Murășan: Adese-ori când stai la geamuri, poezie. † Elena Dinulescu: Flori, poezie. T. L. Blaga: Icoane din natură. A. Fogazzaro—D. Tomescu: Misterul postului, roman. Dr. A. Tălășescu: Barbarismele limbii noastre. Sebastian Bornemisa: Copila mea, să fugi de mine..., poezie. Flori de-o zi: G. Todica: Subminarea Europei. ** Toamnă fără poezie. Cluburi sportive românești. „Jos cu frazele...“ Războiu de vrăbii. Ilustrații. Abonamentul e 12 cor. la an. Intre abonatări cari își plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârșitul anului opt biblioteci à 25 cor.

D. Alesandrescu-Dorna și-a adunat într'un număr din „Biblioteca pentru toți“ (Nr. 774), apărut acum un șir de povești, amintiri și articole de ziar, din cele mai de seamă și a căror cetire rămâne de tot interesul actualității.

Poveștile și amintirile d-nului Alesandrescu. — Dorna, apărute sub titlul „Popasuri, lucruri de demult“ sunt de cea mai plăcută cetire prin frumoasa limbă românească a autorului întrebunțează.

„Biblioteca pentru toți“ se vinde după-cum se știe, cu 30 bani exemplarul.

La mormântul Metropolitului Atanasie Anghel întemeietorul Unirii cu Roma, discurs rostit de Dr. E. Dăianu, Blaj 1912.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5·30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5·30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7·30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7·30 cor.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, saloane, aranjare completă de hotel, cafele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile I cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 98—104 (Központi városháza mellett).

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala comunală cu limba de propunere maghiară-română din Iankahid, devenit vacant prin denumirea fostului învățător la școala de stat, prin aceasta să scrie concurs cu termenul de 10 Oct. st. n. a. c.

Salariu: 1000 cor. și quinvenalele ce-i compet, 210 cor. cvartir și grădină, 40 cor. pentru conferințe 10 cor. cancelarie și trăsuri gratuite în afaceri oficioasă precum și sume eventuale să va asămna ca despăgubire de scumpete prin Inaltul Guvern r. u.

Intreg salariul se solvește în rate lunari anticipative. Învățătorul ales e obligat a îndeplini și funcțiunea de cantor gr. cat. fără remunerație deosebită, dar conducătorii de cor pot conta la un venit lateral de 200 cor. anual.

Recursele scrise ungurește, provăzute cu diploma și alte atestate, toate în limba maghiară traduse, să se substearnă „senatului școlii comunale“, până la termenul de sus.

Jankahid la 24 Sept. 1912.

In numele senatului:

[105] 2—2

Petru Conda
preot gr. cat.

Institut de asigurare ardelen

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5,275,798·23
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5,148,556·86
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1911	foc „	127,763,744—
	viață „	10,981,322—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2,520,492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cerouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 96—?

A apărut

ANTOLOGIONUL sau MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeieștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.